SYDSLESVIGMAGASIN

FLENSBORG AVIS

SSF

SdU

DKS

Mangfoldighedens marked i Nibøl

SIDE 20

Fremtidssikrer foreningslivet

SIDE 30

INTERESSERET I TYSKLAND OG **GRÆNSELANDET**?

På **fla.de** sammenfatter vi de seneste nyheder om mindretallet og om Tyskland – på dansk. Og vi giver et blik på Danmark med sydslesvigske briller.

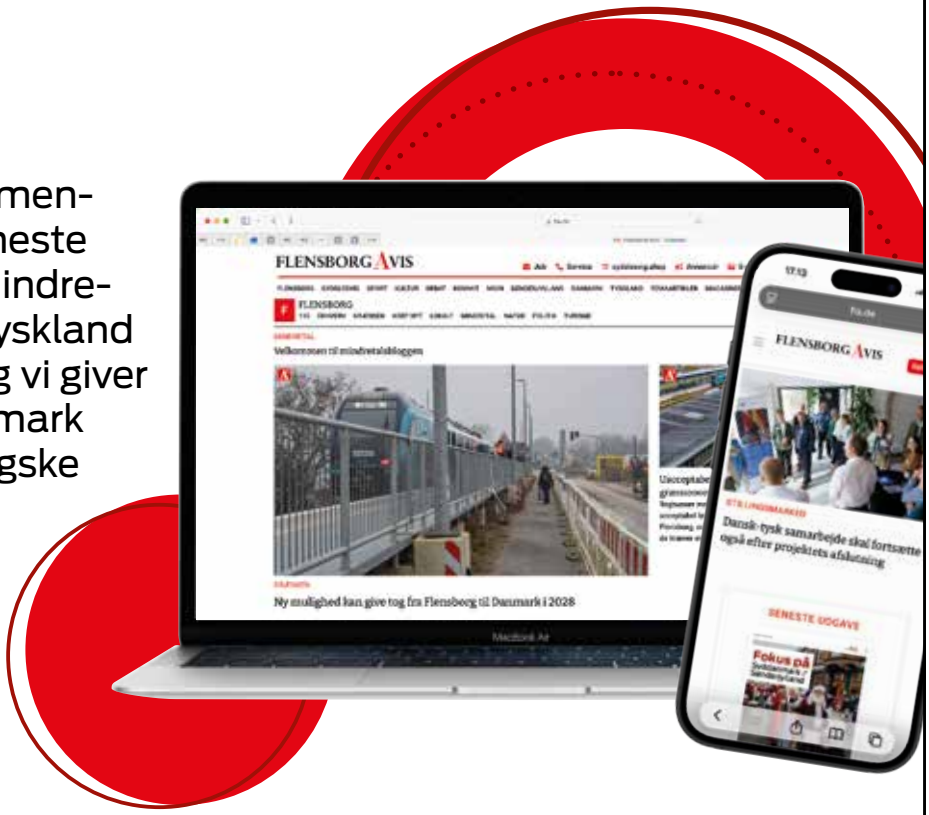

fla.de

FLENSBORG AVIS

2

KANDIDATER I KØ

Der er rift om de øverste pladser på SSWs liste til landdagsvalget i 2027.

6

HVAD GULVET GEMTE

SdUs idrætshal i Flensborg har stor betydning for mindretallets idrætsliv. Det viste sig, at den også var et arkæologisk slaraffenland.

12

DET FØRSTE ÅR MED LASSE

Lasse Rodewald har nu været SSFs generalsekretær i et år.

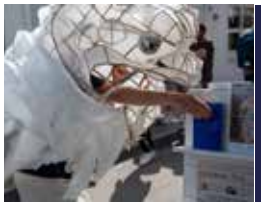

16

INSPIRATION FRA EN LIMFJORDSØ

Mindretallets ansatte fik gode ideer under et besøg på kulturfolkemødet.

20

MANGFOLDIGHEDENS MARKEDSDAG

SSF, BDN og friserne viste mindretallenes særkender frem i Nibøl.

22

ÆLDRE SKAL OPLEVE FÆLLESSKAB

Anne Lengenfeldt sprudler af ideer til at få folk ud af stuerne.

ORD FRA NORD

Litteraturfest i grænselandet

24

ORD FRA NORD

Flensborg er vært for en nordisk litteraturfestival i særklasse.

28

MENIGHED SÆTTER MAD PÅ BORDET

Den nye præst ved Ansgar Kirke i Flensborg arrangerer bespisning af bydelens fattige.

30

FREMTIDSSIKRER FORENINGEN

Det kniber af og til med at finde formænd og kasserere lokalt. SSF vil nu justere vedtægterne, inden det går helt galt.

Kandidater i kø

Mange vil være kandidat for Sydslesvigsk Vælgerforening – SSW – ved valget til den slesvig-holstenske landdag i april næste år.

AF PETER HANSEN

Svend Wippich har flere års politisk erfaring som byrådsmedlem i Flensborg-forstaden Harreslev. Foto: SSF

- Ligestilling. Der mangler stadig en del.
Svend Wippich hverken tøver eller tvivler, når han skal sætte ord på, hvad der er vigtigst for SSW i den kommende landdagsperiode.
Som eksempler nævner han, at de danske skoler i Sydslesvig nok i princippet får samme tilskud fra Slesvig-Holsten som de tyske, men på grund af en forældet beregningsmodel ikke får det i praksis.
Men også når det gælder mentalitet, mener han, der er noget at komme efter.
Flensborgs overborgmester, Fabian Geyer, CDU, luftede for nyligt tanken, at Flensborgs byskilte skulle bære teksten Flensburg – Hochschulstandort i stedet for det nuværende Flensburg – Flensborg. Geyer tog det hurtigt i sig igen.
- Men alene at han overhovedet kunne få tanken, vidner om ringe respekt for byens danske islæt, siger Svend Wippich.

Kampvalg om tredjeplads

Den 59-årige finansrådgiver bejler til en tredjeplads på SSWs liste til landdagsvalget. Får han den, vil han sandsynligvis blive valgt til Landdagen. Men Michael Schunck, som allerede sidder i landdagen, går også efter plads nummer tre på listen.
De er begge indstillet af deres kredsorganisationer, og skal således ud i et kampvalg om pladsen på listen.
Den af dem, der ikke får plads nummer tre, vil på grund af kønskvotering være henvist til femtepladsen, som ikke har de helt store chancer for at give valg.
- Sådan er politik og demokrati. Siger man ja, yder man sin indsats. Der er ingen garanti for valg, siger Svend Wippich.
Wippich har dog også andre prioriteter end det nationale.
- Der er for meget ulighed. Livet skal være til at betale, siger han.
Og endelig kunne han ønske sig et mere velfungerende statsapparat, båret af tillid.
- Kansler Merz har ingen tillid til folket. Han siger vi arbejder for lidt, siger Svend Wippich.
Han medgiver dog, at den politiske kultur i Slesvig-Holsten minder noget mere om den skandinaviske tillidskultur, end tilfældet er i Forbundsrepublikken som helhed.

Nybrud i parlamentskultur

Den nuværende regeringskoalition, De Grønne og det konservative CDU har flere gange lavet aftaler, der gav SSW indflydelse på lovgivningen, selv om regeringen med sine 48 af 69 pladser i Landdagen kunne have gjort, hvad der passede den.

“Der er ingen garanti for valg.

Tyskland mangler tillid mellem de folkevalgte og folket, mener Svend Wippich. Foto: SSF

Førstepladsen på listen er afgjort. Det er Christian Dirschauer, som er gruppeformand nu. De andre pladser besluttes på et landsmøde i december. Foto: Flensborg Avis

“Regerings-deltagelse er ikke målet.

Svend Wippich giver gerne alle tre parter en del af æren for det. Men lægger ikke skjul på, at grunden for det blev lagt af SSWs tidligere gruppeformand i Landdagen, Lars Harms.

- Han var en god brobygger, siger Wippich.

Prognoserne lige nu tyder på, at SSW vil få seks procent af stemmerne ved landdagsvalget. SSW er som nationalt mindretalsparti fritaget for spærregrænsen på fem procent.

Kan blive en grumset landdag

Der kan gisnes meget om, hvilken regeringskonstellation, der bliver mulig efter næste valg.

Det højrepopulistiske AFD, som sidste gang ikke kom over spærregrænsen, står nu til at komme ind med atten procent af stemmerne. En fremgang på 13,6 procentpoint, der hovedsageligt bliver betalt af CDU. Det vil udløse 13 pladser i delstatsparlamentet.

Og Die Linke – Enhedslistens søsterparti – står også til en pæn fremgang og fem mandater.

Bliver det virkelighed, har den nuværende koalition af grønne og konservative ikke længere flertal alene.

Det får dog ikke Svend Wippich til at slikke sig om munden efter en ministertaburet til ham selv eller en af partifællerne.

- Det kostede dyrt i stemmetab, den ene gang, vi vovede det, så regeringsdeltagelse er bestemt ikke målet, siger han.

Dog vil han ikke udelukke, at det kan blive nødvendigt.

I tysk politik er mindretalsregeringer et sjældent syn. Det er derfor tænkeligt, at regeringspartierne vil forlange af et støtteparti, at det også kommer ind i varmen. Så ved man, hvor man har det.

Spejdergården Tydal er en flot, gammel udflyttergård fra 1863, der siden 1963 er hjemsted for det danske spejderkorps i Sydslesvig.

Tydal er samlingssted for spejdere fra nord og syd, lejrskoler og kurser, samt et mødested for organisationer og foreninger.

39 senge fordelt på 1-, 2-, 3- og 5- personers værelser, 4 spejderhytter med i alt 32 sengepladser og teltpladser for op til 800 personer, gør stedet så velegnet til små og store arrangementer.

Det bedste er dog Tydals dejlige beliggenhed ved Trenen i det naturskønne og fredede Trenedal.

www.tydal.dk

Spejdergården Tydal, Tüdal 1, D-24852 Eggebek
+49 4609 91030 · tydal@sdu.de

www.SdU.de

@sdusydslesvig | #fritidmedindhold

100 ÅR SdU siden 1923

En gang om året inviterer Gymnastikforeningen DAN til Forårsopvisning, der giver foreningens gymnastikhold mulighed for at vise deres portefølje. Foto: SdU

En hal for foreninger, frivillige og fællesskab

For knap 60 år siden, blev der i Flensborg bygget en hal. En hal der også 60 år efter, er et samlingspunkt for fælles interesser, fælles mål og fællesskab.

AF LINN GROSSER

Efter 30 år og utallige arrangementer, festiviteter, familieaktivitetsdage og meget andet, var det ved at være på tide. Idrætshallens belægning var slidt og den kunne ikke lappes længere – selvom det var det, man havde prøvet i flere omgange. Så den 01. juni i år lød startskuddet på et større renoverings-projekt der for anden gang skulle give mindretallets trofaste Idrætshal et nyt gulv.

Siden 1967 har Idrætshallen i Flensborg været et samlingssted for idrætsudøvere fra de omliggende danske foreninger syd for grænsen. I løbet af 60 år er der blevet holdt utallige timers træning, spillet utallige kampe og rummet utallig mange tilskuere. Med et år-

Halgulvets indvielse med halbestyrer Gerwin Wächter til venstre, SdU formand Mads Lausten i midten og DHK-kaptajn Mats Schlott til højre. Foto: Ruwen Möller

ligt brugertal på omkring 41.000, understreges hallens betydning for mindretallets befolkning i Flensborg og omegn.

En skattekiste

Efter 60 år var det på tide også at forny underkonstruktionen og 1200 kvadratmeter halgulv giver meget plads til overraskelser. Ud over penge i form af d-mark, euro og danske kroner de besøgende har tabt i spalterne, sand og en masse nullermænd, bød skattekisten også på mobiltelefoner, legetøj, glaskugler, lightere, et ur, sutter og billeder der formentlig stammer fra 1980'erne.

- Det har virkelig været spændende, med hver bjælke der blev fjernet at se, hvad der dukkede op under halgulvet. I næsten 60 år, har hallen været et mødested for bevægelsesglade medlemmer af mindretallet og det vi har fundet under halgulvet, genspejler både hallens alder og brugergruppens mangfoldighed, siger Gerwin Wächter, der er halbestyrer i hallen.

For at opretholde skattekisten har Gerwin Wächter og hallens øvrige personale, valgt at lægge nogle ting under det nye gulv. De har samlet på aktuelle udgaver af Flensborg Avis, den tyske avis Wochenschau, billeder af personalet og byggeprocessen, et stykke gammelt halgulv samt et brev med forskellige aktuelle fakta om Idrætshallen. Her vil kommende generationer bl.a. kunne læse om, hvem der i 2026 var formand i SdU, hvad halgulvets fornyelse har kostet og hvor mange der årligt gæster hallen.

- Vi ville gerne videreføre skattekistens arv, og fastholde året 2026 for kommende generationer, i håb

> *Hallen er et samlingspunkt.*

Under det nye halgulv vil fremtidige generationer blandt andet kunne finde aviser, billeder og et brev fra året 2026. Foto: SdU

om at idrætshallen stadigvæk er et samlingssted for fritidsrelaterede fællesskaber, siger Gerwin Wächter.

Et samlingssted - ny og skinnende

Efter flere ugers lukning, var Idrætshallen tilbage til gammel hhv. ny glans. Hallen blev genåbnet i starten af august med en opstartskamp på topniveau. Dansk Håndboldklub, DHK, spillede på ny hjemmebane mod VfL Lübeck-Schwartau, der kom hele vejen fra Lübeck for at prøve kræfter med det nye halgulv. Inden startskuddet lød, holdt SdUs formand Mads Lausten en tale hvorefter han, sammen med DHK-kaptajn Mats Schlott og hal-

To gange om året inviteres til Familieaktivitetsdag, hvor børn og barnlige sjæle får mulighed for at tumle, motionere og hygge i Idrætshallen. Der er sørget for underholdning og aktiviteter for alle deltagere. Foto: Rasmus Meyer

bestyrer Gerwin Wächter, klippede et festligt rødt bånd over. Mads Lausten har selv været aktiv bruger af hallen i mange år og når han tænker tilbage til sin tid som spiller i Idrætshallen vækker det helt specielle minder.

> *Det er lyden af børn, der griner højt.*

- Det er lyden af børn, der griner højt. Spændingen, der ligger i luften lige før en kamp går i gang. Glæden efter en sejr, og trøsten, når man skal trøste hinanden efter et nederlag. Alt det, der gør idrætten til noget så meget mere end bare bevægelse – det er dér, venskaber bliver grundlagt, og det er dér, vi som mindretal lærer hinanden at kende på tværs af skoler, byer og generationer. Det er et særligt fællesskab man er del af, sagde han blandt andet.

Hallen har i sine mange år ikke kun været et samlingssted til håndbold, badminton eller fitnessworkshops. Den har også dannet ramme for stundenterdimissioner, diskoaftener og jubilæumsfejring og samlet mindretallet til opvisninger, stævner og store begivenheder. En af begivenhederne er en to gange årlig, tilbagevendende Familieaktivitetsdag, der har mindre fokus på idræt men mindst lige så stor fokus på fællesskab og samvær.

- Jeg har været frivillig i SdU i to år nu og familieaktivitetsdagen er et af de sjoveste arrangementer. Der samles mennesker i alle aldersgrupper og humøret er bare vildt godt. Og faktisk møder man mennesker fra alle mulige skoler og byer. Det er lidt som en stor gensynsfest, så hyggeligt, siger Lisa Jensen, der er en af de mange frivillige, der får Familieaktivitetsdagen til at fungere.

Både Idrætshallens ansatte, de besøgende og SdU ser frem til mange flere glade og aktive timer med godt fællesskab og selvfølgelig et superfint nyt halgulv.

- Hallen er et samlingspunkt. Den er et sted, hvor fællesskaber opstår og bliver stærkere, og hvor det danske sprog, den danske kultur og vores foreningsliv får lov at leve videre – gennem idrætten, gennem svedperler, siger Mads Lausten.

Lisa Jensen er en af SdUs frivilligteam til Familieaktivitetsdagen og også for dem, står der ansigtsmaling på programmet. Foto: Rasmus Meyer

TEAM

Det første år i chefstolen

Det er nu et år siden, Lasse Rodewald tiltrådte som generalsekretær for Sydslesvigsk Forening. Efter flere år i København, blandt andet som kultur- og pressechef på den tyske ambassade, vendte han tilbage til det danske mindretal, som han både kender indefra og har betragtet udefra.

AF KATRINE HOOP

Nu, hvor det første år er gået, er det tid til at gøre status.

Hvad har overrasket dig mest, siden du tiltrådte som generalsekretær – positivt såvel som negativt?
Sydslesvig og det danske mindretal har budt på masser af positiv og meget rar genkendelighed. Tankesættet, værdifællesskabet, trygge rammer og et stærkt fundament med afsæt i et dansk fællesskab er noget, der står stærkt.
Genkendeligt har det også været, at vi til tider sætter vores lys lidt for meget under en skæppe. Der er en tendens til at belyse især udfordringerne, frem for også at se på alt det, vores mindretal kan og bidrager med. Og hvor positiv udviklingen er. Vi befinder os i en rivende udvikling.

Hvad har det gjort ved dit blik på Sydslesvig, at du har været væk i en årrække? Er Sydslesvig det samme sted, som du forlod? Og er der noget ved det danske mindretal, du i dag ser anderledes på end som ung?
Det har skærpet blikket for, hvor særligt det danske mindretal og hele vores grænseland er. Som ung er det – forståeligvis – verdens mest almindelige ting – den benævnte trygge ramme, en hverdag, et liv. Og sådan skal det være. Blikket udefra viser, hvor unikt et lille samfund vi er del af, og hvad vi får af muligheder med i vores opvækst.

Hvad synes du er det stærkeste ved det danske mindretal i dag? Hvad er det, der gør, at mennesker fortsat vælger det til?
Det danske mindretal har et stærkt dansk ståsted og nordiske værdier, båret af handlekraft og en mere lavpraktisk tilgang, et menneskesyn præget af åbenhed og et fællesskab med flade hierarkier og kontakt i øjenhøjde. Det er utrolig meget værd. Samtidig har vi en konkret historiefortælling.

> *Uden frivillige vil der ikke være noget dansk mindretal.*

Lasse Rodewald i samtale med Walther Behrens, kredspræsident i Kreds Slesvig-Flensborg på SSFs forårsreception. Foto: SSF

I en tid og en verden, der er præget af usikkerhed og konflikt, må vi aldrig undervurdere, hvad et sæt af stærke rødder betyder.

Samtidig er mindretallet under forandring. Hvor ser du de største udfordringer i de kommende år? Er det blandt andet sproget, frivilligheden, økonomien eller spørgsmålet om, hvad det overhovedet vil sige at være dansk i Sydslesvig?

Vi skal sørge for, at frivilligheden fortsat har de bedste kår. Uden stor frivillig indsats er der ikke noget dansk mindretal. Både fordi vores tilbud om dansk kultur, fritid på dansk og dannelse vil falde bort, og fordi frivilligheden er et samlende element. Uden frivillighed kan der nok drives skoler på dansk i Sydslesvig, men der vil ikke være noget dansk mindretal.

Lasse Rodewald nøjes ikke med at hylde SSFs aktiviteter i smukke taler. Her løber han med i Løveløbet ved spejdercentret Thydal. Foto: SSF

Det forgangne år var der været flere steder, hvor det har knebet med at få de lokale SSF-bestyrelser besat. Hvor bekymret er du for udviklingen i medlemstal og frivilligt engagement på længere sigt?
Bekymret er et for stærkt ord, men vi skal være opmærksomme på at udvikle rammerne for de frivillige. Vi skal sikre, at vores ildsjæle fortsat trives, for så findes de og vi finder dem.
Medlemstallet er meget konstant i SSF, og det er rigtig fint, synes jeg. Medlemsfremgang er ikke i sig selv et succeskriterium. Et medlemskab forudsætter en bekendelse til vores formål, som bygger på dansk kultur, sprog og fællesskab.

Hvad ser du som den største barriere for, at flere medlemmer engagerer sig aktivt i SSF's arbejde?
Tiden. Vi skal tænke muligheder for en mere fleksibel frivillighed ind i vores foreningshverdag. Et arbejde, vi er godt i gang med.

Det danske mindretal har altid været præget af, at familier med tysk baggrund vælger danske institutioner og skoler til. Det spørgsmål er samtidig genstand for en tilbagevendende debat. Hvordan ser du på det?
Debatten er nok så gammel som mindretallet selv. Og den er vigtig.

> *Som dansk mindretal skal vi stille krav.*

For at et mindretal kan trives, også vores danske, kræves der en løbende debat om, hvem vi er, hvad vi vil være, og hvilke krav vi bør stille – af andre, men også af os selv. Som dansk mindretal skal vi stille krav, og det er min opfattelse, at det er vi blevet bedre til.

Og helt ærligt, når 80 procent af vores studenterårgange vælger at læse i Danmark, afspejler det altså, at også første generationerne har taget det danske til sig. Nu må debatten aldrig kun handle om dem, der bliver student – men dette tal afspejler altså en hel del.

Hvilken bog ligger på dit natbord?
"Den katastrofale triumf: Krigen 1870-71". Bogen er militærhistorikeren Niels Bo Poulsens meget interessante bud på at give et dansk og slesvigsk perspektiv på den preussisk-franske krig i 1870-71, der endte med oprettelsen af det tyske kejserrige.
En spændende bog, der afspejler, hvor smal historiens sti kan være, når afgørende beslutninger skal tages.

Hvis du om ti år ser tilbage på din tid som generalsekretær, hvad håber du så, at du har været med til at forandre? Og hvad håber du ikke har forandret sig?
Jeg er sikker på, at det danske mindretal fortsat præges af dansk tankesæt og værdifællesskab, og at frivilligheden har gode kår.
Og så vil jeg arbejde for, at vi fortsat er gode til at sige, hvorfor vi i mindretallet gør som vi gør og måske er blevet endnu bedre til at sige, hvem vi gør alt det her for.

Lasse Rodewald aflægger regnskab på SSFs landsmøde i år. Foto: Sven Geissler, Flensborg Avis

Mindretallet får inspiration i Danmark

Det danske mindretal i Sydslesvig har tætte bånd til Danmark, og nogle gange sendes de frivillige og ansatte nord for grænsen for at lade sig inspirere og for at følge med i, hvad der rører sig i Danmark.

AF RASMUS MEYER

En gruppe af SSFs medarbejdere deltog i Kulturmødet på Mors. Det gjorde de for at lade sig inspirere, følge aktuelle debatter og opleve, hvad der rører sig i kulturlivet i Danmark.

Ideen opstod blandt SSFs folkevalgte, nærmere sagt i SSFs Forretningsudvalg. For mens der er flere arrangementer og begivenheder, hvor mindretallets frivillige kan lade sig inspirere af, hvad der aktuelt rører sig i Danmark, er de ansatte tit lidt udenfor. Når de besøger arrangementer, er det nemlig mest af alt forbundet med en konkret arbejdsopgave. Men de ansatte har også brug for at komme ud og opleve noget - helt uden arbejdsmæssige forpligtelser.

Mangfoldigt program

Fra onsdag til lørdag var medarbejdere fra generalsekretariatet og fra tre af SSFs regionale sekretariater taget til Mors, hvor de boede sammen i nogle sommerhuse.

Her fik de lejlighed til lidt socialt samvær blandt kollegaer.

Under selve Kulturmødet, der startede om torsdagen, havde de så mulighed for at deltage i det meget omfattende og mangfoldige program.

Det startede med børnenes kulturmøde, hvor man kunne se, hvordan børnehavebørn, skolebørn og

Åbningen af Kulturfolkemødet bød både på kulturel inspiration og indblik i, hvad der rører sig i Danmark lige nu. Foto: SSF

barnlige sjæle kom i berøring med kultur.

Der var både håndværk, trylleri, akrobatik, fortællinger, maleri, musik, dans, skriveri, og alt muligt andet. Det vil sige, et perfekt sted til at få ideer til aktiviteter ved mindretallets egne Årsmøder, der også har mange børnefamilier som deltagere.

Torsdag middag åbnede så Kulturmødet. Under ledelse af værten, Clement Kjersgaard, var der budt op med musikalske indslag, ud-

Mindretallet var kommet for at få inspiration, men bidrog også selv med inspiration til andre. For eksempel med den sydslesvigske sangbog, som her blev snuppet væk. Foto: SSF

Debatter hører til et Folkemøde, og på Kulturfolkemødet var der masser af debatter. Blandt andet om den aktuelle teknologiske udvikling. Foto: SSF

drag af en forestilling med Dansk Danseteater, fællessang og taler ved blandt andet kulturminister Zenia Stampe.
Derefter startede det egentlige program. Det indeholdt workshops, forestillinger og en masse debatter. Det vil sige, at deltagerne kunne gå til smadreværksted, hvor de udforskede om mormors stel klarede sig bedre som halskæde. De kunne være med til at drøfte, om virksomheder har et ansvar for fremtidens kulturliv, og de kunne opleve Årets Nordjyske Artister 2026, Bølle og Felix The Human.

Bogbussen

Men siden SSFs medarbejdere også er sydslesvigske ildsjæle, kunne de ikke helt lade være med at informere om mindretallet.

> *Det bliver ikke sidste gang.*

Det gjorde de sammen med elevambassadører ved Bogbussen fra Dansk Centralbibliotek. Her var der ligeledes et omfattende program. Det havde overskrifter som „Ung i et grænseland", „Nazisternes sidste tilflugt: Historisk foredrag", „Rom blev ikke drukket på en dag: Flensborgs historie som romby", „Kom med på den grønne

ø: Højtlæsning med KAMISHIBAI", „Skønhed og skræk: Ulla Terkelsen og Mirco Reimer-Elster i samtale om Tyskland og grænselandet" og „Gammel dansk: Fællessang og fortællinger fra grænselandet".

Fortsætter næste år

Det var første gang, medarbejderne blev sendt på inspirationstur til Kulturmødet på Mors. Men det bliver bestemt ikke sidste gang. For der ligger allerede en plan for næste år. Da sendes medarbejdere fra de øvrige tre SSF-amter samt flere af medarbejderne fra Generalsekretariatet. Det var nemlig ikke alle, der kunne være med i år. Men det gjorde ikke noget, for ledige pladser blev fyldt op med nogle af SSFs mange frivillige. Dermed er det spændende at se, om indflydelserne fra Kulturmødet snart kan mærkes ude i Sydslesvig.

Stomp med børn var blandt de mange ideer til, hvordan man kan vække børn og unges interesse for musik og kultur. Foto: SSF

Som saltet i suppen

Mindretal og mangfoldighed blev fejret i Nibøls bymidte.

AF KATJA DOMEYER

Mens forskelle i sprog, kultur og identitet mange steder i Europa giver anledning til politiske spændinger, har det dansk-tyske grænseland gennem årtier udviklet en anden tradition.
Her lever flertal og mindretal side om side, og samarbejdet på tværs af grænsen er blevet en naturlig del af hverdagen.
Det blev synligt, da det danske mindretal i Tyskland, det tyske mindretal i Danmark og den frisiske folkegruppe den 20. september 2026 mødtes til Mindretallenes Dag i Nibøl.
Mindretallenes Dag blev første gang afholdt i Tønder i 2021 i forbindelse med markeringen af 100-året for grænsedragningen. I år fandt arrangementet for første gang sted syd for grænsen. Formålet er at gøre grænselandets kulturelle mangfoldighed synlig og skabe møder mellem mindretal og flertalsbefolkning på tværs af sprog, kultur og landegrænse.

Børn fra det danske og det tyske mindretals daginstitutioner stod for et af dagens musikalske indslag og sang børnesange på dansk og tysk, side om side på samme scene. Foto: SSF

Skoler, kirker og foreninger

Det skete ikke mindst i Nibøls gågade og på Rådhuspladsen. Her præsenterede daginstitutioner og skoler, kirker, biblioteker, spejdere, politiske partier og en lang række foreninger og organisationer deres arbejde. Frivillige og medarbejdere fortalte om mindretallenes hverdag, historie og sprog og inviterede børn og voksne til aktiviteter og samtaler.
Netop de mange deltagende organisationer viste, at mindretallene er mere end politiske rettigheder og historiske erklæringer. De består af mennesker, der hver dag engagerer sig i skoler, kultur, kirke-

Boder, flag og bannere fyldte Nibøls gågade, hvor foreninger, partier og institutioner fra begge sider af grænsen viste deres arbejde frem. Foto: SSF

liv, politik og foreningsarbejde – og dermed er med til at holde sprog og identitet levende.

Paneldebat med borgmestre

Også på scenen blev der sat ord på mindretallenes betydning. Dagen bød blandt andet på en flersproget andagt, musikalske indslag og en paneldebat om mindretalsidentitet med repræsentanter for mindretallene og borgmestrene fra Tønder og Nibøl.

Nibøls borgmester Thomas Uerschels fandt under debatten et enkelt billede på den rolle, mindretallene spiller i regionen:

– Vores mindretal er som saltet i suppen.

På Mindretallenes Dag kunne besøgende få en smagsprøve på netop det. Dansk, tysk og frisisk kunne høres side om side, og mennesker fra begge sider af grænsen mødtes om alt det, der både adskiller og forbinder dem.

Bag dagen stod en styregruppe med repræsentanter fra det danske og tyske mindretal og den frisiske folkegruppe. Men arrangementet blev i høj grad båret af de mange frivillige og medarbejdere, der havde lagt tid og kræfter i dagen.

Mindretallenes Dag sluttede efter seks timer i Nibøls bymidte. Men det arbejde og engagement, som arrangementet gav et indblik i, fortsætter året rundt – på begge sider af grænsen.

Sammen om fællesskaber i Sydslesvig

Et nyt initiativ er blevet til virkelighed i Sydslesvig. Det er et samarbejde mellem Dansk Sundhedstjeneste, Dansk Kirke i Sydslesvig og Sydslesvigsk Forening.

AF CLAUDIA JANS

Projektets formål er at række hånden ud til ensomme ældre og hjælpe dem tilbage i de kulturelle og sociale fællesskaber der findes i mindretallet. Det skal på længere sigt realiseres gennem et såkaldt menukort-model og et korps af frivillige ledsagere og telefonvenner.
For at koordinere, opbygge netværk, rekruttere og matche frivillige med de ældre og meget andet har de tre samarbejdspartnere ansat en projektkoordinator.
Denne to- årige projektstilling har Anne Lengefeldt tiltrådt den 10. august. Anne Lengefeldt har haft sin skolegang i Sydslesvig, hvorefter hun tog sin bacheloruddannelse i Musik – og kulturvidenskab i Århus og København og efterfølgende sin kandidat i Australien i Kunst- og underholdningsmanagement.

Research skal sikre, at projektet rammer rigtigt. Foto: SSF

I Hamborg var hun projektleder for en eventvirksomhed, der organiserede events for danske firmakunder i Tyskland. Desuden forfatter hun tekster til kommunikations-materiale for danske virksomheder.
Anne Lengefeldt vendte tilbage til Sydslesvig med sin familie i 2016 og har udover at være den nye projektkoordinator for projektet "Sammen om fællesskaber" en deltidsstilling som forenings- og kommunikationskoordinator ved Slesvigsk Kreditforening.

Nye fællesskaber

Som udgangspunkt vil projektet og dermed Anne Lengefeldt beskæftige sig med at skabe fællesskaber for ældre og med ældre og kortlægge hvilke behov, der er for denne målgruppe.
Skabe muligheder for at deltage i

Anne Lengefeldt, Projektkoordinator for projektet "Sammen om fællesskaber". Foto: SSF

fællesskaber, selvom man måske har nogle fysiske udfordringer eller ikke er tilknyttet en gruppe.
Eftersom det er en nyoprettet stilling, har Anne Lengefeldt mulighed for at skabe den helt fra bunden og sammen med styregruppen finde ud af, hvad der skal ske og hvad hun kan sætte i gang.

> *"De mødes fortsat i nye fællesskaber.*

Hun har været i kontakt med personer både nord syd for grænsen, der har erfaringer med lignende projekter og har fået masser af inspiration, som hun arbejder videre med. Infomaterialer, og samtalematerialer er lige på trapperne.
Da projektet er helt nyt i Sydslesvig, skal der startes et sted. Husum og Flensborg Nord er derfor blevet udvalgt som fokusområder og Anne har været i dialog med SSF, kirken og hjemmeplejen begge steder.

Livshistorier og telefonvenner

En af de ideer, der optager Anne Lengefeldt, er et fælleskabskoncept, hun har mødt nord for grænsen, hvor små grupper af ældre mødes for at dele deres livshistorier med hinanden. Det har i de pågældendes kommuner ført til, at en del af dem fortsat mødes i nye fællesskaber efter de organiserede møder.
Derudover igangsættes snart den første pilotmodel, som er en telefonvensordning målrettet de ældre, der har svært ved at forlade deres hjem. Her skal det blandt andet undersøges, om en telefonven kan fungere som brobygning til andre former for samvær på længere sigt.
Hjemmeplejen og præsterne bliver vigtige samarbejdspartnere i projektet og vil blandt andet være dem, der formidler budskabet til de ældre, når de er i hjemmene.
Anne Lengefeldt er rigtig godt på vej med en del tiltag, men kan desværre ikke røbe så meget endnu, da der er en del ting, der skal afklares og falde på plads inden det kan offentliggøres. Anne Lengefeldts arbejdsplads er på Flensborghus, når hun ikke er undervejs for at undersøge, besøge eller kortlægge sit projekt.

Litteraturfest i

Dansk Centralbibliotek i Flensborg har i sytten år trukket nordiske forfattere til Grænselandet.

AF LENE LUND, BIBLIOTEKAR

Hvert år i september strømmer forfattere fra hele Norden til grænseegnen, når der er Litteraturfest i grænselandet. I år ankom forfatterne den 16. september og samme aften besøgte de to islandske forfattere, Jón Kalman Stefánsson og Sigríður Hagalín Björnsdóttir, Dansk Centralbibliotek. Det blev en ganske særlig aften, hvor forfatterne fortalte om deres seneste bøger og meget mere.

> *"Sydslesvig har haft besøg af over 100 forfattere.*

Jón Kalman er i år nomineret til Nordisk råds litteraturpris for bogen "Himmellegemer over verdens yderste rand".
De fortalte blandt andet om skriveprocesser, og Jón Kalman fortalte, at han er digteren, som sætter sig i skriveværelset og skriver i ensomhed. Sigríður Hagalín er mere udadvendt og kan blive inspireret sammen med andre. De to islændinge kender hinanden særdeles godt, da de også er gift.
Sigríður Hagalín har indtil videre fået udgivet to romaner på dansk "Ilden" og "En lykke i denne verden". Udover at være forfatter er hun journalist ved islandsk TV, hvor hun har et program i stil med det danske "Deadline".
Publikum, der var kørt til Flensborg fra hele Sydslesvig, var glade og havde kun rosende ord, da det første arrangement til årets festival sluttede.

Hundrede plus

Litteraturfestivalen har fundet sted siden 2009 og hed oprindelig "Litteraturfest.nu", men skiftede siden navn til "OrdFraNord. Litteraturfest i grænselandet". Gennem årene har Sydslesvig haft besøg af langt over 100 forfattere fra Norge, Sverige, Finland, Ålandsøerne, Færøerne, Grønland og Danmark. OrdFraNord er helt sin egen, da der er arrangementer i et stort område fra Slesvig i syd til Tønder i vest, Haderslev i nord, samt Sønderborg i øst og Flensborg lige i smørhullet. Litteraturfesten sørger ikke kun for, at der kommer gode forfattere på besøg, men giver også forfatterne mulighed for at møde kolleger, som de er sammen med i flere dage og kan udveksle erfaringer med. De er også på en times byvandring med en af bibliotekets historikere, hvor de hører om den dansk/tyske historie. Det er noget de fleste sætter stor pris på.

Kemi og krimi

Fredag eftermiddag sluttede OrdFraNord med besøg af Johanne Mygind og Lone Theils.
Mygind har skrevet "Kærlighedens år", som fortæller familiehistorien om tre generationer af kvinder, og "Giftig", som både er en familiehistorie og en fortælling om Cheminova. Mygind fortalte om sin ingeniør-morfars rolle i miljø-

grænselandet

Jón Kalman Stefánsson og Sigríður Hagalín Björnsdóttir bliver interviewet af Sigurbjörg Elín Hólmarsdóttir fra Sønderborg Bibliotek.
Foto: Dansk Centralbibliotek

katastrofen, og at der aldrig blev talt om det i familien.
Krimiforfatteren, Lone Theils, var i sit es, da hun fortalte den ene anekdote efter den anden. Både om at skrive noveller, som en slags overspringshandling og om de barske og virkelige sager, som giver hende inspiration til temaerne i krimierne om Nora Sand og Signe Brask. Selv om det er barske sager, gjorde Theils det til en sjov og underholdende time.
De to meget forskellige forfattere gav publikum en dejlig og hyggelig eftermiddag, hvor de fleste hørte noget om forfatterne, som de ikke vidste i forvejen. Mange slog vejen forbi bogsalget og fik signeret romaner.

Hvert år besøger en børnebogsforfatter Flensborg. I år var det Anne Sofie Hammer, som har skrevet serien om »Villads fra Valby«. Hun blev inspireret til at skrive om Villads, fordi hun manglede en højtlæsningsbog, som kunne underholde hendes tre børn i forskellige aldre. Hun læste op og fortalte levende og flere sagde, at det var et af de bedste forfatterarrangementer, de havde været til.

Krimiforfatteren Lone Theils, til højre, inteviewes af artiklens forfatter. Foto: Dansk Centralbibliotek

Johanne Mygind, til venstre, har skrevet om Cheminova. Her interviewes hun af Nelle Hardt fra Dansk Centralbibliotek. Foto: Dansk Centralbibliotek

Lejrskole- eller kursusophold ved vadehavet?

Tag på opdagelse i UNESCO-verdensnaturarven vadehavet.

Oplev UNESCO-verdenskulturarven med "Danmarks fødselsattest" Danevirke og vikingetidens metropol Hedeby eller se nogle af Danmarkshistoriens betydeligste fund på Gottorp Slot.

Slap af ved nogle af vadehavets fineste strande.

Bo i enestående historiske omgivelser fra 1600-tallet.

Læs mere om mulighederne for skoler og private grupper på **www.skipperhuset.de**

Am Hafen 30
D-25832 Tönning

Booking og nærmere oplysninger
Dirk Hansen
tlf. 0049 4861 617845
dh@syfo.de

Skipperhuset

Mere liv i

Ansgar Kirke i Flensborgs nordlige bydel vil skabe et frirum for ensomme og sultne.

AF CLAUDIA JANS

En kirke er naturligvis først og fremmest et sted hvor vi mødes til gudstjeneste. Men den kan også være rammen om både de store begivenheder i livet og de helt almindelige hverdage hvor det kan være rart at møde andre mennesker over en kop kaffe og en god snak.

Vi har i menighedsrådet talt om hvordan vi kan skabe mere liv i og omkring Ansgar Kirke, og det første initiativ kommer til at løbe fra oktober og mindst et halvt års tid frem.

Ruben Fønsbo var også engageret i socialt arbejde, da han var præst i Ulkebøl ved Sønderborg.

og omkring Ansgar Kirke

“De behøver ikke være medlem af kirken.

To gange om måneden slår vi dørene op til Suppekøkken hvor alle der har lyst til et varmt måltid, er velkomne til en portion hjemmelavet suppe og et stykke brød. Det er gratis, og der kræves hverken tilmelding eller medlemskab af kirken.

Mange mangler

Baggrunden er blandt andet et stigende antal henvendelser fra mennesker i vores lokalområde der har svært ved at få økonomien til at hænge sammen. Nogle mangler penge til mad, andre til helt almindelige fornødenheder, og med suppekøkkenet vil vi gerne give mulighed for at mødes og være sammen over et måltid mad. Vi begynder den 18. oktober, og takket være både frivillige og donationer har vi mulighed for at byde indenfor hver anden søndag indtil vi har et billede af om idéen kan bære og om der er interesse for at mødes og spise i godt selskab.

Og vi har flere idéer. En af dem er en formiddagscafé hvor man et par gange om måneden er velkommen i menighedshuset til hyggeligt samvær over en kop kaffe, en småkage eller et stykke brød. Her skal der ikke nødvendigvis være noget særligt på programmet. Tanken er ganske enkelt at skabe et sted hvor man kan mødes uden at skulle have en bestemt anledning.

Messe med mad

Vi arbejder også med familiegudstjenester hvor vi mødes en søndag kl. 17 til en kort og familievenlig gudstjeneste med musik, fortælling og plads til spørgsmål.

Bagefter spiser vi sammen i menighedshuset så man både kan komme i kirke og slippe for at lave aftensmad den dag. Her er både børn, forældre, bedsteforældre og alle andre naturligvis velkomne.

Vi har allerede et antal frivillige, men der er altid plads til flere, både dem der vil hjælpe med madlavning, borddækning og andre praktiske opgaver, og dem der gerne vil være med til at tage imod gæsterne og sørge for at alle føler sig velkomne. Vi tager også meget gerne imod råvarer og økonomiske bidrag til suppekøkkenet.

På www.ansgarkirke.de kan man læse mere om vores planer, melde dig som frivillig og se hvordan du kan støtte de forskellige aktiviteter.

“Tanken er at skabe et sted hvor man kan mødes uden at skulle have en bestemt anledning.

Vi håber at de nye initiativer kan være med til at gøre Ansgar Kirke til et naturligt samlingssted for endnu flere mennesker. For selvom gudstjenesten er en vigtig del af kirkens liv, er der også god plads til alt det andet der kan opstå når mennesker mødes. Og det behøver jo ikke altid være søndag formiddag.

Det kniber

Sydslesvigsk Forening oplever flere steder problemer med at rekruttere til de tunge poster i lokalbestyrelserne. Nu bliver vedtægterne formodentlig justeret, så de lokale er knap så bundne af formaliteter.

AF PETER HANSEN

Sydslesvigsk Forening – SSF – arbejder på en justering af sine vedtægter, så der ikke længere er helt så stive krav til, hvilke poster der skal være sat navn på i en lokal bestyrelse.

Foreningen trues af kasserermangel. Også formands- og næstformandsposter i distrikterne – som SSFs lokale enheder hedder – er det noget af en udfordring at få besat.

Sylvia Grabowski blev formand, fordi ingen andre ville. Foto: SSW

med kasserere

Foreningens vedtægter siger i dag ret klart, at en lokal bestyrelse skal – som minimum – bestå af formand, næstformand og kasserer.
Kan en eller flere af de poster ikke besættes, betyder det blandt andet, at distriktet ikke kan vælge delegerede til amtsgeneralforsamlinger og landsmøder.
Men rent lokalt giver det også vanskeligheder, hvis posterne ikke er besat.
Hvem skal andre henvende sig til, hvis der ikke er en formand?
Hvem skal betale regninger, hvis der ikke er en kasserer? Og hvem skal aflægge regnskab på generalforsamlingen?

Vedtægter kan være en hæmsko

Der er allerede enkelte distrikter, der er blevet nedlagt, fordi en eller flere af de tungere poster ikke kunne besættes.
Andre har været sat under formynderi, har altså skullet have aktiviteterne godkendt af den regionale ledelse, amtsstyrelsen, som de på grund af formands- eller kassererMangel ikke en gang selv havde været med til at vælge.

> *Jeg blev formand fordi ingen andre ville.*

I Egernførde, langt mod sydøst, hilser Sylvia Grabowski det velkomment, at der nu bliver set på mulighederne for at bløde lidt op.

- Selv blev jeg formand fordi ingen andre ville, siger hun.
Og generelt oplever hun, at folk skyr bestyrelsesposterne. Selv de der ofte kommer til arrangementerne og måske endog giver en hånd med ved afviklingen, holder sig væk, når der er valg.

Veteraner i spidsen

I Holtenå i den nordlige udkant af Kiel, kan formand Rüdiger Schulze også frygte, at det vil blive vanskeligere at rekruttere.
Endnu har han ikke stået uden kandidater til posterne, når der var generalforsamling.

Lokale tillidsfolk bliver valgt på distrikternes generalforsamlinger. Men er der ingen kandidater, er der ikke meget at stemme om.
Foto: SSF

- Jeg har kunnet overtale folk. Sikkert fordi det er et lille distrikt, hvor man kender folk og ved, hvem der er til at overtale, siger Rüdiger Schulze.
Men fremtiden tegner sig knap så lys, mener han.
- Vi har jo en del, der nærmer sig de 85 år.
Centrum-Duborg-Vest, et af de store distrikter i Flensborg By, kunne i foråret ikke besætte posterne. I det halve år, der gik ind til en ekstraordinær generalforsamling kunne vælge de nødvendige, var der ingen aktiviteter i distriktet.

Forbeholden formand

Alligevel er der tillidsfolk i foreningen, der er skeptiske overfor at bløde vedtægterne op.

Kirsten Anthonisen, der er formand for det store distrikt i Flensborgforstaden Harreslev frygter, at de lokale aktiviteter kan lide skade, hvis distrikterne ikke har en kasserer.
- Så skal kassen og bogføringen jo ligge i sekretariaterne eller i Flensborg. Så har man lokalt ikke overblik over økonomien, siger hun.
Og om end hun har blik for, at nogle mindre distrikter på landet måske kan have svært ved at finde folk til posterne, mener hun, nogle af dem skal være obligatoriske.
- Nogen skal jo tegne foreningen lokalt, siger Kirsten Anthonisen.
Et udvalg arbejder nu med at udarbejde forslag til vedtægtsændringer, som så skal forelægges SSFs landsmøde i november 2027.

Et rundspørge til SSFs regionale sekretariater tyder dog ikke på, at der lige nu er et større akut behov. Kun ganske få af dem står med ubesatte poster, og blot et enkelt eller to er de senere år blevet nedlagt af den grund.
Men det ved man åbenbart godt i foreningens top.
- Ja, det er rigtigt. Det er ikke brandslukning, vi laver med det her, men rettidig omhu. Vi kan se en udviklingstendens, og vil gerne imødegå den i god tid, så vi bevarer lokalt funderede aktiviteter, siger Sydslesvigsk Forenings formand, Gitte Hougaard-Werner.
I forbindelse med den nødvendige tilpasning arbejdes der også på at gøre vedtægterne mere tidssvarende på andre punkter.

“Det er ikke brandslukning med rettidig omhu.

Vedtægtsændringerne kommer til behandling p å SSFs landsmøde i 2027.
Foto: SSF fra landsmødet i 2025

Gitte Hougaard-Werner vil gøre meget for at tiltrække lokale frivillige. Foto: Marcus Dewanger, Flensborg Avis

SYDSLESVIGMAGASIN

NOVEMBER 2026

SydslesvigMagasin er et fællesprojekt mellem Sydslesvigsk Forening (SSF), det danske mindretals kulturelle hovedorganisation, Flensborg Avis, der er mindretallets dagblad, Dansk Kirke i Sydslesvig (DKS) og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU).

Magasinet bliver sendt til en række beslutningstagere og meningsdannere i Danmark.

Vi stræber efter at lave et magasin, der giver danske i Danmark et billede af vilkårene for de danske i Tyskland.

Udgiver:
Flensborg Avis

Ansv. chefredaktør:
Søren Munch

Redaktion:
Rasmus Meyer,
Peter Hansen,
Linn Grosser,
Charlotte Gade,
Søren Munch,
Katja Domeyer

Layout:
Eyla Boysen

Trykt på miljøcertificeret papir.

Sydslesvigsk Forening
Dansk Generalsekretariat
Norderstr. 76
24939 Flensburg

Post til:
Postfach 2664
24916 Flensburg

Telefonnr. & mailadresse:
0049 461 14408 122
info@syfo.de

SSF **www.syfo.de**

FLENSBORG AVIS **www.fla.de**

SdU **www.sdu.de**

DKS **www.dks-folkekirken.dk**

